

- психофізіологічна готовність: достовірну різницю показників встановлено лише в тесті на увагу та точність вимірювання часових відрізків ($P < 0,001$);
- науково-теоретична готовність: за всіма показниками студенти експериментальної групи мали вірогідно вищі оцінки, ніж контрольної;
- фізична готовність: позитивні зміни встановлено лише за оцінками витривалості ($P < 0,05$) та спритності ($P < 0,001$);
- практична готовність: показники всіх компонентів у студентів експериментальної групи вищі, причому майже за всіма професійними вміннями зареєстровано найбільш достовірну різницю ($P < 0,001$).

5. Дані педагогічного експерименту вказують на вірогідне підвищення рівня готовності майбутніх учителів початкової школи до роботи з фізичного виховання, що свідчить про ефективність авторської технології та доцільність її впровадження в навчально-виховний процес педагогічних училищ.

ЛІТЕРАТУРА

1. Заремба Л.В. Формирование у студентов пединститута готовности к организации внеурочной деятельности учащихся: Автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.01 / Киевский государственный педагогический институт им. А.М.Горького. – К., 1990. – 22 с.
2. Линенко А.Ф. Теорія і практика формування готовності студентів педагогічних вузів до професійної діяльності: Автореф. дис...докт. пед. наук: 13.00.01, 13.00.04 / Інститут педагогіки АПН України. – К., 1996. – 44 с.
3. Петунин О.В. Теоретические основы подготовки студентов к профессиональной деятельности учителя физической культуры: Автореф. дис. докт. пед. наук: 13.00.04 / Санкт-Петербургская государственная академия физической культуры им. П.Ф. Лесгафта. – Санкт-Петербург, 1996. – 48 с.
4. Свистенін В.А., Виленський М.Я. Реформа школи и готовность учителя к профессиональной деятельности: вопросы методологии и теории // Теория и практика физической культуры. – 1985. – № 6. – С.43-45.

THE READINESS FORMATION OF FUTURE TEACHERS OF ELEMENTARY SCHOOL TO WORK AT PHYSICAL EDUCATION

NINEL MATSKEVICH
Lutsk Pedagogic College

In the article we defined the level of professional readiness of teachers of elementary school to work at physical education. The intercommunications between psychological, psycho-physiological, physical, scientifically-practical and practical components are set. The readiness forming technology of students of pedagogic college to sports-sanitary work with schoolboys is developed.

РЕЗУЛЬТАТИ ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ПЕРЕВІРКИ ЕФЕКТИВНОСТІ МЕТОДИКИ ФОРМУВАННЯ УМІНЬ ПРОФЕСІЙНОГО СПІЛКУВАННЯ АНГЛІЙСЬКОЮ МОВОЮ У СТУДЕНТІВ ФАКУЛЬТЕТУ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ

ЛІЛІЯ МОРСЬКА

Інститут педагогіки АПН України, м. Київ

Обов'язковим заключним компонентом будь-якої складної дії або діяльності є контроль, який дозволяє визначити відповідність чи невідповідність результатів навчання

поставленій меті та завданням. Відомо, що у методиці такому контролю відповідає різне за формою та призначенням експериментальне навчання.

Підготовка експериментальних матеріалів включає підготовку: 1) матеріалів для визначення початкового рівня сформованості комунікативних умінь; 2) матеріалів для проведення експериментального навчання; 3) матеріалів для визначення підсумкового рівня сформованості вмінь професійного спілкування англійською мовою у сфері фізичної культури та спорту.

Для визначення початкового рівня сформованості комунікативних умінь ми розробили матеріали для тестування вмінь аудіювання та говоріння (доекспериментальне тестування).

Згідно з методичними рекомендаціями Петрашук О.П. щодо використання тестового контролю сформованості іншомовних мовленнєвих умінь [2:119], при тестуванні умінь аудіювання у 5 тестових завданнях були застосовані такі прийоми:

- **множинний вибір (multiple choice);**

Task 1. Circle the answer that best completes the sentence.

1. The sentence or phrase which best describes the main idea of the story about Muhammad Ali is

- a. Muhammad Ali: heavyweight champion of the world
- b. Muhammad Ali: the boxer who was also a conscientious objector
- c. Muhammad Ali: his rise to fame as champion of the world
- d. Muhammad Ali: the success and set-backs of an exceptional career

2. The most remarkable thing about Muhammad Ali, as a boxer, was _____.

- a. his speed and skill
- b. the way he changed his name
- c. the number of times he won the world title
- d. his legal troubles

3. Ali's original name was _____.

- a. George Foreman
- b. Leon Spinks
- c. Cassius Clay
- d. Sonny Liston

4. Muhammad Ali was the most popular _____ boxer.

- a. bantamweight
- b. lighthweight
- c. walterweight
- d. heavyweight

5. Ali won the Olympic Games championship _____ time(s).

- a. one
- b. two
- c. three
- d. four

6. Ali changed his name because:

- a. he didn't like his original name
- b. he changed his religion
- c. he refused to serve in the US Army
- d. he became very popular

- **правильно/ неправильно (true/ false);**

Task 2. Choose TRUE or FALSE under each statement.

1. Muhammad Ali fought Sonny Liston three times..

- a. true
- b. false

2. Muhammad Ali's first loss in a professional boxing match was to Joe Fraizer.

- a. true
- b. false

3. George Foreman defeated Muhammad Ali in Zaire, Africa.

- a. true
- b. false

4. Muhammad Ali retired immediately after he won the world championship for the third time.

- a. true
- b. false

5. Ali first became a winner in boxing as a lighthweight athlete.

- a. true
- b. false

6. Ali's first heavyweight championship took place in 1964.

- a. true
- b. false

- заповнення пропусків/ доповнення (gap filling/ completing);

Task 4. Complete the following sentences according to the information heard in the text.

1. Ali first gained national _____ when he _____ an Olympic gold medal in 1960.
2. Ali defeated ten _____ until his bout with Leon Spinks on Feb. 15, 1978.
3. "Float like a butterfly, sting like a bee..." was Ali's _____.
4. Ali was convicted of violating the Selective Service Act and _____ of his boxing title.
5. Rumours _____ that Liston " _____ " the fight.
6. Ali won an _____ over Spinks to become the only boxer _____ three times.

- запитання – відповідь (question-answer);

При тестуванні умінь говоріння у 5 тестових завданнях використовувались такі прийоми:

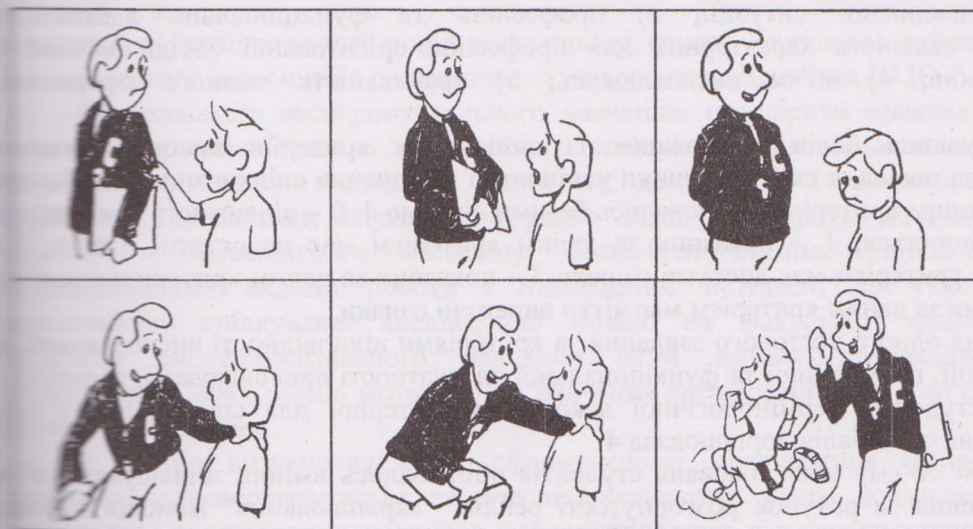
- інсценізація діалогу із підстановкою окремих його елементів (dialogue acting with substitutions);
- запитання – відповідь (question-answer);
- переклад – інтерпретація (translation-interpretation);
- складання діалогу за заданою ситуацією (dialogue composing on a given situation);

Task 4. Make up a dialogue on the given situation.

Think of any summer sports you would like your friend to go in for. Make up a dialogue between you and your friend trying to convince him/ her to take up the suggested sports by giving arguments.

- опис сюжетного малюнка (picture or image description);

Task 5. Describe what is happening between the coach and the athlete as shown on the following pictures.

Мовний матеріал, використаний у доекспериментальному тестуванні, відповідає програмі з англійської мови для середньої загальноосвітньої школи. Експериментальне тестування у експериментальних групах проводилось на основі матеріалів 12 ситуативно-тематичних циклів запропонованої нами методики [1].

Для визначення підсумкового рівня сформованості умінь професійного спілкування англійською мовою у студентів факультету фізичного виховання (у аудіюванні та говорінні) були розроблені підсумкові тестові завдання на основі вивченого матеріалу перших трьох ситуативно-тематичних циклів запропонованої методики (післяекспериментальне тестування).

Сформулюємо параметри та критерії коректного та об'єктивного оцінювання сформованості мовленнєвих умінь (у аудіюванні та говорінні) професійного спілкування у галузі ФКС.

Оцінювання результатів тестування вмінь аудіювання відбувалося за схемою, оскільки відповіді на тестові завдання з аудіювання можна оцінювати об'єктивним методом [2:122]. Складанню схеми передувало визначення еталона очікуваних відповідей тестованих по кожному пункту тестових завдань та процедура нарахування балів.

У тестуванні вмінь аудіювання за допомогою прийомів “множинного вибору” і “правильно/ неправильно” за кожну правильну відповідь нараховувався 1 бал, за кожну неправильну відповідь – 0 балів; за допомогою прийомів “заповнення пропусків/ доповнення”, та “запитання/ відповідь” оцінювання проводилось за трьома ознаками і тому за кожну правильну відповідь нараховувались:

3 бали – за правильне орфографічне, лексичне та граматичне оформлення тестового завдання;

2 бали – за правильне граматичне та лексичне оформлення;

1 бал – за правильне лексичне оформлення. За кожну неправильну відповідь нараховувався 0 балів.

Таким чином максимальна сума балів за виконання тестових завдань у аудіюванні дорівнює $6 + 6 + 6 + 6 \times 3 + 6 \times 3 = 54$ бали (у кожному тестовому завданні з аудіювання було запропоновано 6 пунктів).

Оцінювання результатів тестування вмінь говоріння проводилось за критеріальною шкалою [2:121], оскільки відповіді тестованих носять індивідуальний продукований характер і оцінюються суб'єктивним методом.

У нашому дослідженні при відборі критеріїв оцінки мовленнєвого продукту студентів ми враховували особливості професійно-орієнтованої бесіди як основної форми спілкування спеціалістів у галузі ФКС. З цією метою було вибрано 5 критеріїв: 1) відповідність висловлювань мовленнєвій ситуації; 2) професійна та функціональна адекватність висловлювань; 3) наявність характерних для професійно-орієнтованої бесіди мовних та мовленнєвих засобів; 4) об'єм висловлювань; 5) правильність мовного оформлення висловлювань.

Для нарахування балів за кожним із зазначених критеріїв використовувалась п'ятибальна рангова шкала, в якій показники успішності здійснення спілкування англійською мовою за тим чи іншим критерієм оцінювались балами від 0 до 4: 0 – відсутність показника за критерієм, що оцінюється; 1 – показник за даним критерієм має недостатні ознаки; 2 – показник за даним критерієм має достатні ознаки; 3 – показник за даним критерієм має повні ознаки; 4 – показник за даним критерієм має чітко виражені ознаки.

За виконання одного тестового завдання за критеріями відповідності висловлювань до мовленнєвої ситуації, професійної та функціональної адекватності висловлювань, наявності у висловлюваннях студентів термінологічної лексики, характерної для спілкування у мові спорту, максимальна сума балів дорівнювала 4.

За критерієм об'єму висловлювань студентів оцінювалось вміння збільшувати об'єм діалогічного мовлення за рахунок розгорнутості реплік, “вкраплювання” монологів різних функціональних типів у діалогічні репліки. Орієнтиром у визначенні об'єму продукованого мовлення ми беремо показники, що визначаються у численних дослідженнях [2,3 та ін.]: 2-3 речення (20-40 слів) у бесідах трьох і більше співрозмовників або 10-15 речень (100-150 слів) у бесідах двох співрозмовників, при чому до уваги береться і розгорнутість речень у фразах. Нарухування балів за цим критерієм проводилось нами таким способом:

1) бесіда трьох і більше співрозмовників:

3 речення (30-40 слів) – 4 бали; 2-3 речення (20-29 слів) – 3 бали; 2 речення (10-19 слів) – 2 бали; 1 речення (5-9 слів) – 1 бал; 1 речення (до 5 слів) – 0 балів.

2) бесіда двох співрозмовників:

12-15 речень (120-150 слів) – 4 бали; 10-11 речень (100-119 слів) – 3 бали; 7-9 речень (70-99 слів) – 2 бали; 2-6 речень (20-69 слів) – 1 бал; 1-2 речення (1-19 слів) – 0 балів.

Максимальна кількість балів за виконання одного тестового завдання – 4 бали.

Використання критерію правильності мовного оформлення висловлювань студентів передбачає оцінювання за трьома показниками: правильне орфографічне, лексичне та граматичне оформлення. Тому бали нараховувались по кожному показнику в залежності від кількості помилок, що порушують процес комунікації.

1. Показник правильного орфографічного оформлення висловлювань:

0 – 1 помилка: 4 бали; 2 – 3 помилки: 3 бали; 4 – 6 помилок: 2 бали; 7 – 8 помилок: 1 бал; 9 і більше помилок: 0 балів.

2. Показник правильного лексичного оформлення висловлювань:

0 помилок: 4 бали; 1 помилка: 3 бали; 2 – 3 помилки: 2 бали; 4 – 5 помилок: 1 бал; 6 і більше помилок: 0 балів.

3. Показник правильного граматичного оформлення висловлювань:

0 помилок: 4 бали; 1 - 2 помилки: 3 бали; 3 – 4 помилки: 2 бали; 5 – 6 помилок: 1 бал; 7 і більше помилок: 0 балів.

Максимальна сума балів за виконання одного тестового завдання за цим критерієм – 12 балів. За виконання усіх 10 тестових завдань кожен студент максимально міг отримати $54 + 140 = 194$ балів.

Перейдемо до опису процедури проведення розвідувального експериментального навчання. За умовами проведення експеримент був природнім, за методикою проведення – експериментальним: 2 групи студентів, що брали у ньому участь були експериментальними групами (навчання проводилось за розробленою автором дисертаційного дослідження методикою), 2 групи – контрольними, у яких навчання проводилось за традиційною для вузу методикою. В ході експерименту порівнювався рівень сформованості вмінь професійного спілкування англійською мовою у студентів усіх груп до початку експериментального навчання (доекспериментальне тестування) і після нього (післяекспериментальне тестування). Експериментатором у експериментальних групах був автор даного дослідження, викладачем та експериментатором у контрольних групах – викладач кафедри іноземних мов Тернопільського державного педагогічного університету Денисова Ю.Ю.

Основна мета експериментального навчання: перевірити ефективність розробленої методики формування вмінь професійного спілкування англійською мовою у студентів факультету фізичного виховання, визначити доцільність і адекватність використання запропонованої системи вправ. Другорядна мета: перевірити доступність відібраного мовленнєвого та мовленнєвого матеріалу, визначити ступінь зацікавленості студентів запропонованими видами роботи і підвищення мотивації до участі у професійно спрямованому спілкуванні англійською мовою на факультеті фізичного виховання. Результати експериментального навчання були вміння професійного спілкування англійською мовою, рівень мотивації до вивчення англійської мови у студентів факультету фізичного виховання.

З метою визначення рівня сформованості мовленнєвих умінь студентів було проведено доекспериментальне тестування, результати якого показали, що лише один студент з усіх тестованих у групах набрав половину від максимальної суми балів, що свідчить про недостатній рівень сформованості мовленнєвих умінь студентів, невміння виконувати поставлені перед ними комунікативні завдання. Середній бал у доекспериментальному тестуванні студентів становить 80 балів (42 %).

Після закінчення навчання студенти виконали завдання післяекспериментального тестування. Оцінювання відповідей тестованих проводилось за аналогічною методикою як і доекспериментальному тестуванню. Результати післяекспериментального тестування у балів та відсотках подані у таблиці 1., за якими видно, що більшість тестованих у експериментальних групах, 21 із 22, показали високі результати: від 139 до 190 балів, що становить більше 70 % від максимальної суми балів. Лише 1 студент не досяг половини від максимальної суми. Слід зазначити, що результати доекспериментального тестування цього

студента були найнижчими: 62 бали (31 %). Середній бал у післяекспериментальному тестуванні у експериментальних групах становить: 166 балів (85 %) і 174 бали (90 %). Отже приріст сформованості вмінь професійного спілкування англійською мовою у цих групах склав відповідно: $165 - 78 = 87$ балів (45 %) і $174 - 82 = 92$ бали (47 %).

У контрольних групах результати післяекспериментального тестування були такими: лише 4 студенти набрали суму балів, що становить більше половини від загальної кількості – 99 (51 %), 107 (55 %), 98 (50 %), 98 (50 %) балів. У трьох студентів відсутній приріст сформованості мовленнєвих умінь, а у двох осіб цей приріст від'ємний – 84 і 86 балів у доекспериментальному та відповідно 81 та 83 бали у післяекспериментальному тестуванні. Середній бал по кожній із контрольних груп у цьому тестуванні становить 89 балів (46 %); приріст сформованості умінь професійного спілкування англійською мовою відповідно 12 (6 %) і 8 (4 %) балів.

Таблиця 1

Результати порівняльного аналізу показників післяекспериментального тестування у експериментальних та контрольних групах під час проведення розвідувального експериментального навчання

№ тестового	Результати післяекспериментального тестування у експериментальних групах				Результати післяекспериментального тестування у контрольних групах			
	у аудіюванні		у говорінні		у аудіюванні		у говорінні	
	бали	%	бали	%	бали	%	бали	%
1.	45	83	118	84	29	54	59	42
2.	37	68	115	82	24	44	55	39
3.	52	96	136	97	26	48	73	52
4.	38	70	113	81	24	44	72	51
5.	45	83	115	82	33	61	74	53
6.	51	94	133	95	26	48	60	43
7.	49	91	119	85	21	39	63	45
8.	51	94	134	96	27	50	62	44
9.	47	87	122	87	24	44	57	41
10.	38	70	101	72	25	46	56	40
11.	47	87	118	84	28	52	61	44
Середн.	45	83	120	86	26	48	63	45
1.	51	94	135	96	23	43	58	41
2.	52	96	136	97	27	50	71	51
3.	33	61	97	69	24	44	58	41
4.	53	98	137	98	31	57	61	44
5.	44	81	116	83	25	46	58	41
6.	49	91	126	90	25	46	56	36
7.	51	94	135	96	27	50	68	49
8.	50	93	135	96	27	50	71	51
9.	48	89	115	82	30	55	64	46
10.	52	96	121	86	30	55	62	44
11.	52	96	123	88	25	46	64	46
Середн.	49	91	125	89	27	50	63	45

На завершення аналізу результатів експериментального навчання, можна зробити такі висновки. Студенти у експериментальних групах досягли високих результатів як у слуханні, так і в говорінні, а приріст сформованості вмінь у говорінні за такими важливими критеріями для ведення професійно-орієнтованої бесіди, як відповідність висловлювань ситуації професійного спілкування, наявність мовних та мовленнєвих засобів, характерних для професійно-орієнтованої бесіди, об'єм і правильність мовного оформлення висловлювань зріс у 2-2,5 рази. У контрольних групах приріст сформованості вмінь професійного спілкування англійською мовою зріс у 0,4 рази (тобто зменшився у 2,5 рази). Рівень мотивації та зацікавленості студентів у вивченні англійської мови з метою спілкування із спеціалістами за кордоном спостерігався досить високий у експериментальних групах, про що свідчить високий рівень успішності у процесі експериментального навчання.

Варто зауважити, що в контрольних групах, на відміну від експериментальних, спостерігався досить високий рівень писемного мовлення, що, очевидно, пов'язано із введенням більшості навчального часу на оволодіння вміннями писемного мовлення у процесі навчання у контрольних групах. Тому вважаємо за доцільне: 1) взяти до уваги методику запропонованої методики формування умінь професійного спілкування, а саме достатній рівень сформованості умінь писемного мовлення, що є важливим компонентом професійної комунікації спеціалістів у галузі ФКС (ведення протоколів змагань, заповнення листів, документів змагань, ведення ділових переговорів відносно обміну спортсменів чи комерціалізації спорту), і вирішити їх за допомогою введення до системи вправ конкретних завдань і вправ, спрямованих на формування писемних мовленнєвих умінь; 2) підкреслити позитивні результати розвідувального експериментального навчання в експериментальних групах, а отже, важливість зосередження процесу навчання іноземних мов на факультетах фізичного виховання спеціальностей вузів (в тому числі на факультеті фізичного виховання) на професійно орієнтованому аспекті; 3) з метою удосконалення ефективності запропонованої методики збільшити кількість вправ для формування умінь у читанні, зважаючи на високий рівень кореляції між усним мовленням і читанням (студент досить легко розуміє у процесі читання те, що він може сказати усно [3]).

Позитивні результати експериментального навчання у експериментальних групах дозволяють зробити висновок про достатньо високу ефективність запропонованої методики формування умінь професійного спілкування англійською мовою у студентів факультету фізичного виховання та доцільність використання її у навчальному процесі. Це дає нам право розширити поле експериментування і перейти до дослідного навчання на основі доповнених і вдосконалених розробок, що переросли у навчальний посібник *Англійська мова у світі спорту. – Тернопіль: Мандрівець, 2000. – 178 с.*, рекомендований Міністерством освіти і науки України як навчальний посібник з англійської мови для студентів факультету фізичного виховання педагогічних вузів, інститутів фізичної культури, училищ, ліцеїв, аспірантів, учнів шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов, спеціалізованих шкіл.

ЛІТЕРАТУРА

1. Мисська Л.І. *Англійська мова у світі спорту: Навчальний посібник для студентів факультету фізичного виховання педагогічних вузів, інститутів фізичної культури, училищ, ліцеїв, аспірантів, учнів шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов, спеціалізованих шкіл.* – Тернопіль: Мандрівець, 2000. – 178 с.
2. Мандрівець О.П. *Теоретичні основи тестового контролю іншомовної комунікативної компетенції учнів середньої загальноосвітньої школи (на матеріалі англ. мови): Дис... канд. пед.наук.* 13.00.02. – К.: 2000. – 386 с.

3. Плахотник В.М. Теоретичні основи навчання іноземних мов на початковому етапі в середній школі: Дидактико-методичний аспект: Дис... д-ра пед. наук. у формі наукової доповіді: 13.00.02. – Київськ. наук. дослід. Інститут педагогіки. – К., 1992. – 52 с.

RESULTS OF EXPERIMENTAL TESTING OF EFFECTIVENESS OF METHODS OF FORMING PROFESSIONAL COMMUNICATIVE SKILLS IN ENGLISH OF STUDENTS OF PHYSICAL TRAINING DEPARTMENT

LILIYA MORSKA

The Institute of Pedagogics of the Academy of Pedagogical Sciences of Ukraine, Kyiv.

The author of the article presents the results of application of forming professional communicative skills in English of the students of the physical training department.

The following experimental data are presented here:

- 1) materials for defining the primary level of communicative skills having been formed;
- 2) materials for conducting of of experemental training;
- 3) materials for defining the total level of formation of professional communicative skills in English in the sphere of physical training and sport.

ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ В СИСТЕМІ ПЕДАГОГІЧНИХ ПОГЛЯДІВ МИХАЙЛА ДЕМКОВА

АНДРІЙ ОКОПНИЙ

Львівський державний інститут фізичної культури

Галузь фізичної культури і спорту, як і вся системи освіти в незалежній Україні знаходиться в процесі реформування. Однією з причин, що гальмують прогресивні перетворення в освіті, в тому числі у фізичному вихованні, спричинених потребою докорінної реорганізації системи виховання й навчання, є недостатнє знання історичного досвіду української педагогічної думки, зокрема періоду ХІХ – початку ХХ ст. Саме такий досвід дає можливість багато почерпнути для переосмислення існуючої та побудови нової сучасної національної системи тіловиховання, розв'язання її теперішніх і майбутніх актуальних питань.

Останні дослідження в теорії фізичного виховання, історії педагогіки, проблем виховання молоді [7, 8, 9, 10, 11 та ін.] спираються на доробки українських педагогів минулого (Володимира Мономаха, Костянтина Ушинського, Олександра Духновича, Софії Русової, Григорія Ващенко, Василя Сухомлинського, Олександра Тисовського, Івана Боберського та ін.), що сприяє об'єктивному розумінню розвитку тіловиховання в сучасних умовах.

На наш погляд, особливої уваги щодо тіловиховання заслуговує педагогічна думка України кінця ХІХ початку ХХ століття.

Метою нашого дослідження є вивчення та аналіз поглядів на фізичне виховання українського педагога, діяльність якого припадає на кінець ХІХ – початок ХХ ст. М.І. Демкова (1859 – 1939). Окремі питання його праць у цьому напрямі були розкриті в статті “Оздоровчо-гігієнічний напрям фізичного виховання в педагогічній творчості Михайла Демкова” [2].

Україна багата вченими, письменниками, будівничими, особливо педагогами, які в часи залежності змушені були працювати на “старшого брата”. Як писав І. Огієнко: “так скрізь буває в житті: народ з більшою культурою, з більшою освітою завше впливає на свого сусіда, а сусіда переймає все краще. І нема нічого дивного, що наші вкраїнці рано почали сунути в Москву, де їм давали великі посади” [1, с. 67]. Це стосується наших педагогів (Єпифаній Славинецький, Феофан Прокопович, Костянтин Ушинський, Памфіл Юркевич, Михайло Демков та ін.), про що наголошує І. Огієнко: “Здавна українці вславились, як гарні педагоги. Шкіл у нас на Вкраїні скрізь було